

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Прудніков Ю.В.

аспірант,

Житомирський національний агроекологічний університет

МІСЦЕ ЛОКАЛЬНИХ РИНКІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ В СИСТЕМІ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Формування локальних ринків сільськогосподарської продукції, з метою ефективності їх функціонування в сучасних умовах, має відбуватися в рамках певної системи заходів державного впливу. У сфері виробництва та споживання сільськогосподарської продукції такою системою заходів державного впливу є аграрна політика. В якості об'єкта аграрної політики необхідно розглядати цілісний процес відтворення аграрної сфери, причому як у короткостроковому періоді, так і у стратегічній перспективі. Відтворення вимагає відповідного розвитку усієї сукупності соціально-економічних та організаційно-економічних відносин, з яких складається суспільне виробництво в аграрній сфері, тобто власне виробництво, розподіл, обмін та споживання.

Ринки безпосередньо виконують функцію обміну, а ціни, що на них формуються – є ключовим елементом відносин розподілу. Розвиток системи ринків, в т. ч. локальних, забезпечує не тільки виконання ними технічних функцій інфраструктурного, але й таких системних функцій, як розподіл та обмін. Крім того, локальні ринки відіграють значну роль у формуванні стандартів якості сільськогосподарської продукції, виступають інституційною одиницею обліку потреб у певній продукції та рівня їх задоволення.

Стратегічною метою аграрної політики є розвиток виробничих відносин, що відбуваються на всіх стадіях суспільного відтворення в аграрній сфері, в той час як поточною метою є скоординоване функціонування цих відносин [1; 3, с. 46]. Якщо «розвиток» чи «еволюцію» варто розуміти як якісне вдосконалення відносин, відповідно до їх внутрішньої логіки та об'єктивних обставин зовнішнього середовища, то функціонування відносин передбачає їх розгляд у якісно незмінній формі.

Важливою функцією аграрної політики є забезпечення контролю безпеки і якості сільськогосподарської продукції, що реалізується через мережу локальних ринків. Для цього держава на кожному такому ринку повинна вимагати створення пунктів ветеринарного, фітосанітарного, радіологічного, санітарно-гігієнічного контролю, забезпечення їх відповідним обладнанням і фахівцями, через прийняття нормативних актів уніфікувати процедури перевірки продукції і видачі відповідних документів. Ефективність діяльності

уповноважених державних органів в даній сфері не лише захистить споживачів від неякісної продукції, а й сприятиме зниженню трансакційних витрат виробників у сфері управління якістю.

Зацікавленість виробників у продажу сільськогосподарської продукції через мережу локальних ринків зростатиме в тих випадках, якщо держава сприятиме отриманню виробниками справедливих доходів при укладанні ринкових угод [2; 4]. Для цього держава може скуповувати нереалізовані на локальному ринку залишки сільськогосподарської продукції, щоб запобігти прямим втратам виробників. Держава може формувати бюджетні та позабюджетні фонди фінансової підтримки сільськогосподарського виробництва, доступ до яких надавати передусім тим виробникам, які активно реалізують продукцію через мережу локальних ринків, надавати таким виробниками кредитну підтримку через державні банки.

Інструменти аграрної політики являють собою сукупність форм і методів впливу уповноважених державних органів на процеси виробництва, розподілу та реалізації продукції сільського господарства, закріплених діючими в країні нормативними актами. До основних груп інструментів аграрної політики держави, що можуть мати безпосередній вплив на діяльність локальних ринків сільськогосподарської продукції, можна віднести наступні: 1) нормативно-правові акти (закони, положення, методики, стандарти), які дозволяють здійснити класифікацію організаційної форми локального ринку сільськогосподарської продукції, видів його діяльності, оцінки рівня ефективності такої діяльності, зокрема відповідності державним господарським інтересам; 2) економічні стимули у формі бюджетних коштів, спрямованих на розширення обсягів ефективної (відповідної державним господарським інтересам) діяльності, що виділяються на безповоротній основі; 3) фінансові ресурси, необхідні для ринкових інтервенцій (використовуються на умовах повернення коштів до бюджету); 4) заходи соціально-значущого характеру (рейтинги, відзнаки тощо), що підвищують гудвіл суб'єктів аграрного ринку, чия господарська діяльність відповідає господарським інтересам держави.

Ефективне застосування зазначених інструментів дозволить державі створити рівні умови доступу до торгівлі на локальних ринках сільськогосподарської продукції різних категорій виробників; створити ефективно діючу систему контролю за якістю сільськогосподарської продукції, що постачається для продажу на локальний ринок, забезпечити рівний доступ та уніфіковані тарифи на послуги ветеринарних і фітосанітарних служб; надавати інформаційні послуги виробникам про умови торгівлі, ставки ринкових зборів, оптимальні товарні партії і шляхи доставки; організувати ефективну взаємодію локальних ринків сільськогосподарської продукції і структур державного резерву в плані можливості викупу для потреб держрезерву надлишків сільськогосподарської продукції в окремі дні за вигідними для обох сторін цінами і непрямого впливу на регулювання ринкових цін.

Забезпечуючи ефективне функціонування локальних ринків сільськогосподарської продукції у поточному періоді, держава має

орієнтуватися одразу на два вектори: забезпечення продовольчої безпеки та збереження потенціалу сільськогосподарського виробництва. У стратегічній перспективі ці орієнтири мають доповнюватися соціальною та екологічною складовими.

Список використаних джерел:

1. Беляев В. И. Локальные рынки: их роль, место и значение в развитии воспроизводственных процессов в регионах [Електронний ресурс] / В. И. Беляев. – Режим доступу: <http://izvestia.asu.ru/2012/2-1/econ/TheNewsOfASU-2012-2-1-econ-01.pdf>
2. Булыга С. Н. Концептуальный анализ локального рыночного пространства [Електронний ресурс] / С. Н. Булыга. – Режим доступу: http://www.eprints.kharkov.ua/421/1/4255431_<Булыга.pdf
3. Скидан О. В. Інституціональні засади формування аграрної політики України: монографія / О. В. Скидан. – Житомир: Вид-во «Полісся», 2010. – 308 с.
4. Ступникова А. В. Теоретические аспекты формирования и функционирования локальных рынков / А. В. Ступникова // Проблемы современной экономики. – 2013. – № 2(46). – С. 70-72.

Тарасович Л.В.

кандидат економічних наук, доцент,

Житомирський національний агроєкологічний університет

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Стратегічний курс України інтегруватися в європейський простір актуалізує необхідність підвищення ефективності господарювання у всіх сферах національної економічної системи, у т.ч. її важливого елемента – сільської економіки. Обов'язковою умовою при цьому є конвергенція соціально-економічних засад сільського розвитку в Україні до принципів, правил та норм європейських країн, які визнаються економічно виправданими і соціально орієнтованими у всьому світі. Підтвердженням прагнення нашої держави стати повноправним учасником загальноєвропейського цивілізованого суспільства є підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Крім того, такий крок декларує згоду на інноваційні зміни майже у всіх галузях національної економіки відповідно до європейських принципів, норм і стандартів.

Економічна складова парадигми зрівноваженого сільського розвитку виступає платформою формування стратегії розвитку нашої держави. Проведені дослідження дозволяють стверджувати, що формування сучасної моделі сільського розвитку в Україні здійснюється переважно на засадах системного підходу, що проявляється поширенням політики людиноцентризму, де всі зусилля спрямовані на поліпшення якості життя сільських жителів [1; 4]. Саме на такому підході реалізується політика та практика сільського розвитку в країнах Європейського Союзу.